

ולכאורה יש לעיין לשיטת הר"ש מירושלמי תרומות פ"א ה"א קטן מהו להביא פסח. מאחר שהוא חובה לא יביא. או מאחר דארשב"ל מביא אדם פסח בשאר ימות השנה ומשנהו שלמים מביא עיי"ש. ומבואר דספק זה של הירושלמי אם יש בפסח גם דין שלמים בשעה שהוא פסח. מדמות הפסח קרב שלמים ע"כ דיש בו דין שלמים ג"כ. או דרך בתורת מותר אז הוי שלמים. אבל בשעה שהוא פסח אין בו גדר שלמים כלל רק פסח לבדו. ועי' בזה בירושלמי פ"ג דמעשר שני ה"ב גבי שלמים שלקחם מדמי פסח. הוממו ופדאן. מוסיף חומש. ובמראה הפנים שם. ובראב"ד פ"ז ממעשר שני ה"ח גבי שלמים שלקחם בכסף מעשר דמוסיף חומש בשביל הקדשים עיי"ש ותבין.

ולפי"ז יש לדון באוכל פסח שלא למנויו. דנהי דאין בו קיום מצות פסח. אבל מ"מ אם נימא דבכל פסח יש ג"כ שלמים. א"כ יש בכל פסח ב' עשין דפסח ודקדשים לשיטת הרא"ש נדרים ד' ע"ב דגם בקדשים קלים יש עשה. ועי' בספר המצוות וצל"ח ביצה, ושוב נהי דבשלא למנויו ליכא עשה דפסח. אבל עכ"פ יש קיום עשה מצד אכילת קדשים קלים שלמים. ובקדשים קלים הרי ליכא דין למנויו וכמפורש בתו"כ צו יכול לא יאכלנו אלא רק בעלים. ת"ל כל טהור יאכל בשר. וכ"כ במאירי סוכה ט.

ואמנם לדעת רש"י והראב"ד דיש אסור שלא למנויו, ברור דאין בזה שום קיום מצוה אפי' מצד קדשים קלים. חדא דאין עבירה מצוה כלשון הירושלמי פ"ג דשבת ה"ג. ובכה"ג דהעבירה על אותו דבר בעצמו גם דחי' לא שייך. וכמש"כ בצל"ח בלא דלא תשחט על חמץ. ובלאו דלא יראו פני ריקם עיי"ש דכיון דהאיסור במעשה זו עצמה א"א שיהי' מצוה.

ועוד כיון דודאי אין חיוב אכילה ע"ז, דהוא שלא למנויו. מצד האסור. שוב ממילא לאו בר חיובא הוא בקדשים אלו. ודומה כמין עושה מצוה בזמן הפטור דגרע מקטן דלאו מצוה כלל. אך להר"ש דאין שום איסור יש לדון כנ"ל דשוב יש מצוה מצד אכילת קדשים קלים. עכ"ד.

הנה שלמד הגרמ"ז זצ"ל שביאור דברי הר"ש הוא, כיון דבפסח יש גם דין שלמים, א"כ כשאוכל ק"פ יכול להיות קיום מ"ע של אכילת שלמים ג"כ ודו"ק היטב.

★★

(רפ"ב) מבואר דלמאן דדריש כן ע"כ ס"ל דאין שוחטין פסח על היחיד [ע"ש], וא"כ ע"כ דהיה לו שותפות בפסחו וקי"ל דאין ממירין בקרבן שותפין. ודוחק לומר דרבי יהושע "שמעתי" מרבותיו קאמר ולו לא ס"ל.

הגור אריה יהודה (קונטרס המועדים סי' ה' אות ה') תירץ עפ"י מש"כ בזרע אברהם דלא נתמעט קרבן שותפות מתמורה רק כששני הבעלים יכולין להמיר לעצמן, אבל ישראל וגוי שהם שותפין בקרבן יכול ישראל להמיר מאחר דאין העכו"ם בר תמורה הוא, דלפ"ז אפש"ל דאיירי כשהיה לו שותף קטן והקטן אינו יכול להמיר, ואע"ג דאין חיוב קרבן פסח על קטן, מ"מ אין זה בכלל שוחט פסח על היחיד. [ובעיקר הקושיא לכאן י"ל דאיירי כשהמיר כשעדיין לא מינה אחד עמו על פסחו, אלא דיש לעיין בזה לפי מש"כ התוס' לעיל פט: דמעיקרא מקדיש את פסחו לכל שימנה עליון.]

★★

בקוביץ וילקט יוסף (שנה ג' הוספה לקונטרס ט"ו סי' קמ"ח) הביא קושי' עפ"י מש"כ הר"ן (בקדושין מ"א) דר' יהושע ס"ל דאין שוחטים את הפסח על היחיד, א"כ איך משכחת לה תמורה בקרבן פסח. אי ביחיד, היר אין שוחטים, ואי בציבור, הרי קי"ל דציבור אין עושים תמורה ע"כ קושיתו.

וראה לעיל (צ"א ע"א) במשנה דאין שוחטים את הפסח על היחיד מה שהבאתי מהגאון מקוטנא זצ"ל ומהחזון איש זצ"ל ע"ש היטב ודו"ק.

דף צ"ז ע"א

בגמ': ושלמים הבאים מחמת פסח וכו'.

הנה הר"ש כפי' לתו"כ (פר' צו פרק י"ג) כתב לחדש בהך דזבחים נ"ו ע"ב דפסח אינו נאכל למנויו. אינו מצד איסור אכילה רק הוא משום בטול מצוה. דבפסח שלא נמנה עליו אין בו קיום מצות אכילת הפסח. אבל גם אסור ליכא. אולם בראב"ד פ"ט מקרבן פסח ה"ז מפורש דיש גם איסור אכילה בפסח שלא למנויו. ע"ש.

והגאון רבי מנחם זעמבא זצ"ל (בספר חדושי הגרמ"ז סי' ד') כותב: